

Årsrapport tilsynssensor 2010

Bakgrunnsinformasjon

- Rapporten gjelder følgende emner: SOS1000, SOS1001, SOS1003, SOS2001, SOS2002, SOS2100, SOS2200, SOS2201, SOS2300, SOS2400, SOS2500, SOS2600, SOS2602, SOS2800, SOS3090

Utforming av arbeidet

- Rapporten er utarbeidet på grunnlag av
  - tilsendt karakterstatistikk, liste over sensorer med fordeling av interne og eksterne sensorer, oversikt over klager på hvert emne, midtevalueringsrapport for SOS3090
  - emnebeskrivelser, pensumlister, eksamensoppgaver og annen informasjon hentet fra hjemmeside på nettet
- Det er gjort avtale om bedømmelse av et utvalg av 8 eksamensbesvarelser fra SOS3090. Disse omtales spesielt i forbindelse med emnet.

Evaluering av vurderingen av studentprestasjoner og vurderingsordningen

Denne delen av rapporten er organisert slik at jeg etter en del generelle kommentarer tar for meg emne for emne, og for hvert emne evaluerer pensum, forelesningsplaner, utforming av eksamensoppgaver og karaktersetning i forhold til de kriteriene som er angitt i mal for tilsynssensor.

I forrige rapport kommenterte jeg innføringen av et felles bacheloroppgaveemne med kode SOS3090, og et nytt opplegg for skriving og evaluering av bacheloroppgave knyttet til denne koden. Jeg mente å registrere en sterk anbefaling om å skrive oppgaven på slutten av bachelorstudiet knyttet til et spesialiseringstema, og tolket det som et ønske om fortsatt sterk kopling mellom oppgave og emnespesialisering, og gikk ut fra at dette bl.a. ville nedfelle seg i veiledningspraksis. Jeg legger merke til at dette ikke synes å ha skjedd, og kommer tilbake til dette i omtalen av SOS3090 spesielt.

Jeg kommenterte også at målformuleringene under rubrikken ”Hva lærer du?” i emnebeskrivelsene er svært ulike, og oppfordret til å se nærmere på dette hvis det ikke allerede var gjort. Målformuleringene er fortsatt svært ulike, uten at jeg vet om dette har vært diskutert.

Videre kommenterte jeg at undervisningen på nedlagte emner på 2000-nivå videreføres under nye emnekoder, samtidig som det ble annonsert en ny emnebeskrivelse for ett av emnene – SOS2500 – for våren 2010, og at det ble forespeilet at vurderingsformen da vil

være en 6-timers skoleeksamen. Jeg nevnte at jeg var usikker på om denne eksamensformen bare skulle gjelde dette emnet, eller ville gjelde alle de andre tilsvarende emnene på 2000-nivå. Jeg konstaterer nå at eksamensformen for SOS2500 er 3 timers skoleeksamen + emneoppgave, på linje med SOS2002, SOS2201, SOS2600 og SOS2602. Samtidig ser jeg at flere av de tilsvarende emnene (SOS2100, SOS2200, SOS2300, SOS2400, SOS2800) har 6-timers skoleeksamen. Om dette er resultat av en tilsiktet valgfrihet vet jeg ikke, men jeg går ut fra at denne forskjellen i eksamensformer har vært diskutert, da slike forskjeller erfaringsmessig gjerne skaper reaksjoner fra studenthold.

Holder vi SOS3090 utenom, varierer *karakterfordelingen* mellom kurs der 57% (mot 47% i 2009, 52% i 2008 og 42% i 2007) får C eller bedre, til kurs der 81% (mot 87% i 2009, 94% i 2008 og 82% i 2007) av kandidatene får C eller bedre. Ser vi på andel studenter som får B eller bedre varierer den fra kurs der 28% (mot 12% i 2009, 24% i 2008 og 16% i 2007) får B eller bedre til kurs der 56% (mot 60% i 2009, 57% i 2008 og 51% i 2007) får B eller bedre. Den svake tendensen i 2009 til økende forskjell mellom de kursene som har lavest andel karakterer på B og bedre, og de som har høyest andel, er dermed snudd i 2010, og det er en svak tendens til mindre spredning mellom kurs i C eller bedre. For øvrig ligger snittet på kursene på ca. 75% C eller bedre (mot ca. 70% i 2009 og 73% tidligere) og ca. 37% B eller bedre (mot ca. 37% i 2009, 41% i 2008 og 35% i 2007), så her er det ingen klar endringstendens over tid. Alle kursene har da også C i gjennomsnitt, og der det går an å sammenligne med snittet de tre siste årene er dette stabilt, bortsett fra ett emne som har C i snitt nå mot B i snitt de tre foregående årene.

I kommentarene til karakterfordelingen viser jeg til disse snittene som ”normalene” og kommenterer eventuelle spesielle fordelinger mellom enkeltkarakter der dette anses å være relevant.

Når det gjelder karakterene på bacheloroppgavene er det verdt å merke seg at 91% får C eller bedre, og at dette ligger nokså klart over snittet, slik det også gjorde i 2009 (90,4%). Andelen B eller bedre (53%) er også klart over snittet (38%), men er litt lavere enn i 2009 (56%) og ikke absolutt høyest, slik den var i 2009.

Når det gjelder sensorsammensetninger har jeg tidligere påpekt at det er svært mange mannlige sensorpar, og dette er det fortsatt. Jeg har talt opp 29 rent mannlige sensorpar og 15 ’blandete’ på de aktuelle emnene, og det er noe påfallende at det bare er mannlige sensorer på såpass store emner som SOS1003 og SOS2001, og at 11 av de ’blandete’ er på emner hvor det er kvinner som har emneansvar.

Når det gjelder *klager* er det muligens noe påfallende at det er nesten like mange klager på et stort emne som SOS1000 (5 av 188) som et kurs som SOS3090 med relativt få deltakere (4 av 21), og det hadde vært interessant å vite mer om klagenes innhold på SOS3090 i og med at dette er et nytt opplegg. Ellers er utfallet av klagen lite overraskende (de fleste blir stående, og de som endres går en karakter opp).

SOS1000

Kunnskaps- og ferdighetsmål er greit beskrevet og både *eksamensform* og det pedagogiske opplegget med obligatorisk seminar med skrivetrening, obligatorisk individuell emneoppgave og muntlige presentasjoner synes adekvat i forhold til disse målene. Når det gjelder *pensum* er det svært sammensatt, muligens i tråd med det som sies i emnepresentasjonen om at ”Mange av instituttets sentrale lærere vil presentere sin egen forskning gjennom forelesningene”, men dette kan være krevende å få noen oversikt over for ferske sosiologistudenter.

Eksamensoppgavene (høst 2009) ser greie ut, og det er utarbeidet en solid sensorveiledning.

Karakterfordelingen (70% C+, 32B+) er nær ”normalen”, og nærmere nå enn sist (58% C+, 28% B+), noe som må anses for positivt når man tar kursets karakter og antall kandidater i betraktning.

SOS1001

Pensum og forelesningsplan synes å være i godt samsvar med læringsmål, og *eksamensoppgaver* (høst 2009) samsvarer med pensum og undervisningsopplegg. Også her foreligger det en solid sensorveiledning.

Mens *karakterfordelingen* sist lå godt under ”normalen” (54% C+, 23% B+), er den er nå bemerkelsesverdig klart bedre (80% C+, 28% B+).

Eksamensoppgavene (høst 2009) vurderer jeg som langt mer adekvate på dette nivået enn de som ble gitt sist høst.

SOS1003

Når det gjelder forholdet mellom læringsmål, *pensum og forelesningsplan* viser jeg til tidligere rapporter. *Eksamensoppgavene* (vår 2010) er ikke lette, og til dels svært vide. Det er også uheldige feil og formuleringer i oppgavetekstene som det er gjort oppmerksom på i en fyldig sensorveiledning. Kvalitetssikringen av oppgavene kan her synes å ha sviktet. Dette har tilsynelatende ikke påvirket *karakterfordelingen* som ligger svært tett opp til ”normalen” (75% C+, 35% B+).

SOS2001

Kunnskapsmål og ferdighetsmål er fyldig og vel formulerte. *Pensum* synes noe bedre komponert nå enn tidligere, og kombinasjonen av en hovedbok og en samling tekster (hvorav mange er kommentartekster) er dekkende og formålstjenelig med tanke på beskrivelsen av emnet, selv om det fortsatt kan synes å være en fare for å ’overbelaste’ emnet med for mange (gode) hensikter. Det er også positivt at en rekke støtteark i tilknytning til forelesningene er gjort tilgjengelig for studentene. *Eksamensoppgavene* (vår 2010) er klare og godt i samsvar med pensum. *Karakterfordelingen* ligger som tidligere noe over ”normalen” (81% C+, 47% B+).

SOS2002

Pensum og kursopplegg synes å være i godt samsvar med emnebeskrivelse og læringsmål (som fortsatt er formulert svært allment), og *eksamensoppgavene* (vår 2010) synes å være godt i samsvar med pensum. *Karakterfordelingen* ligger denne gang tett opp til ”normalen” (75% C+, 46% B+) og har gått fra B til C i snitt.

SOS2100

Dette er et re-konstituert emne, og verken *kunnskapsmål* eller *ferdighetsmål* er klart formulert. *Pensum og forelesningsplan* er for øvrig i godt samsvar med beskrivelse og de noe vidt formulerte læringsmål. *Eksamensoppgavene* (vår 2010) synes å være godt i samsvar med pensum, men kontrasten i generalitetsnivået i spørsmålssettene er kanskje noe uheldig.

Karakterfordelingen ligger nær "normalen" (76% C+, 40% B+).

SOS2200

Som påpekt så langt tilbake som 2006 savnes kanskje mer pensum om den arbeidssosiologiske tradisjonen i dette kurset. Det er også uklart om henvisningen til "sammenligninger med arbeidsorganisasjoner i andre land" i emnebeskrivelsen er adekvat fulgt opp i pensum og forelesninger. For øvrig synes *eksamensoppgavene* (vår 2010) å være godt i samsvar med pensum.

Karakterfordelingen ligger nokså langt under "normalen" (57% C+, 28% B+).

SOS2201

Dette er et nytt emne og formuleringen av *læringsmål* er svært kort og generell. Gitt den gjennomgående konsentrasjonen om *norsk* arbeidsliv, kunne det kanskje vært interessant å trekke inn noe pensum som belyser norsk arbeidsliv utenfra, i et komparativt perspektiv. For øvrig synes *pensum og forelesningsplan* å være i godt samsvar med

læringsmål. Forholdet mellom læringsmål og *eksamensoppgavene* (høst 2009) synes også å være godt. *Karakterfordelingen* er ganske nær ”normalen” (77% C+, 31% B+).

SOS2300

Pensum og *forelesningsplan* synes å være i godt samsvar med læringsmål.

Eksamensoppgavene (vår 2010) synes å være i godt samsvar med læringsmål.

Karakterfordelingen ligger nær ”normalen” (78% C+, 34% B+).

SOS2400

Pensum og *forelesningsplaner* synes å være i godt samsvar med læringsmål.

Eksamensoppgavene (vår 2010) synes å være i bra samsvar med læringsmål.

Karakterfordelingen ligger nær ”normalen” (77% C+, 36% B+).

SOS2500

Pensum synes å være i godt samsvar med læringsmål. For øvrig er dette et de emnene som utmerker seg med mer detaljerte beskrivelser av både *kunnskapsmål*, *ferdighetsmål* og *holdningsmål*. *Eksamensoppgavene* (vår 2010) synes adekvate. *Karakterfordelingen* for dette emnet lå tidligere bemerkelsesverdig over ”normalen” og er fortsatt godt over, men nærmere ”normalen” (80% C+, 56% B+).

SOS2600

Pensum og forelesningsplan framstår som solid og godt i samsvar med læringsmål.

Eksamensoppgavene (høst 2009) synes adekvate og *karakterfordelingen* ligger litt under ”normalen” (68% C+, 34% B+).

SOS2602

Pensum og forelesningsplan synes å være godt i samsvar med emnebeskrivelse og læringsmål for dette engelskspråklige kurstilbudet. *Eksamensoppgavene* (høst 2009) synes adekvate. *Karakterfordelingen* ligger nær ”normalen” (77% C+, 30% B+).

SOS2800

Dette er et nytt emne (som antas å erstatte SOS2006) der *pensum og forelesningsplan* synes å være godt i samsvar med emnebeskrivelse og læringsmål, og angir en prisverdig orientering mot internasjonalisering og aktuelle debatter om transnasjonalisme og multikulturalisme. *Eksamensoppgavene* (vår 2010) synes adekvate og *karakterfordelingen* ligger litt under ”normalen” (63% C+, 41% B+).

SOS3090

Generell kommentar

Dette er et nytt emne og jeg har i tillegg til emnebeskrivelse og pensum/læringskrav fått tilsendt en midtveisevaluering, og jeg har sett på notat fra Dag Album til diskusjon i programrådet 14.10.2009. Problemstillingene omkring opplegget er velkjente for meg fra tilsvarende diskusjoner på eget institutt, og jeg forstår motivasjonene for den valgte løsningen. Det er like fullt noen problemer med opplegget som jeg mener det fortsatt er

grunn til å ta opp til videre diskusjon med tanke på eventuelle endringer eller justeringer, og som delvis berøres i midtveiseevalueringen.

Det ene er knyttet til pensum/læringskravene. Det er greit nok å sette opp noe fast pensumlitteratur som kan fungere som felles referanse både i seminardiskusjoner og i selve oppgaveskrivingen, men så lenge studentene i beste fall bare prøves indirekte i tilegnelsen av denne litteraturen – for eksempel i om den brukes aktivt i oppgaven der dette burde være relevant, blir det veldig opp til den enkelte hvor alvorlig dette pensumkravet tas. Siden det både er to pensumbolker som åpner for stor valgfrihet, og det er stor valgfrihet m.h.t. oppgavetype og –emne, blir det også vanskelig for sensorer å vurdere dette.

Et annet problem er at det ikke er definert spesifikke krav til det selvvalgte pensumet på SOS3090 – verken når det gjelder type, omfang eller godkjenning. Dette er noe overraskende og jeg vil forvente at det kan skape noen problemer m.h.t. evalueringen av oppgavene (se under – spesielt oppgavene vurdert til D og E).

Et tredje problem er knyttet til veiledningsform. Kombinasjonen av stor valgfrihet m.h.t. oppgavetype og –emne på den ene siden, og kollektiv veiledning på den annen, er krevende. At presentasjoner for og kommentarer til medstudenter kan ha gode veiledningseffekter, tviler jeg ikke på, men dette bør kanskje ses som aktiviteter som primært oppøver visse ferdigheter i å planlegge og organisere muntlige presentasjoner, og delta i faglige diskusjoner – jf. læringsmål om at studentene skal få ”øvelse i muntlig presentasjon og kritisk, faglig diskusjon”.

I Bergen har vi valgt å tilby en svært begrenset individuell veiledning, basert på at studentene fordeles på personer i staben på grunnlag av en tidlig prosjektidé. Deltakelse i felles aktiviteter er ikke obligatorisk og avgrenset til noen innledende møter og seminarer, samt obligatorisk deltakelse i et felles arrangement mot slutten av semesteret der studentene presenterer oppgavene sine for hverandre (med anledning for staben å være til stede). Alt pensum er selvvalgt. (se

<http://www.uib.no/emne/SOS202#introduksjon>). Dette er altså et opplegg som er svært

forskjellig fra det som er valgt i Oslo, men vi har gode erfaringer med det, og det kan muligens være noe å hente her.

Kommentar til midtveiseevaluering

Siden studentdeltakelsen er svært begrenset, er det også begrenset hva man kan få ut av evalueringen. At studentenes vurderinger er svært ulike, er nokså predikabelt og gir ikke grunnlag for å foreta bestemte endringer i opplegget per se. At informasjonsflyt og koordinering kan bli bedre, bør man dog ta ad notam.

Kommentarer til karaktersetting

Av de to oppgavene som er bedømt til A er oppgaven om operasjonaliseringer av religiøsitetetsbegrepet i min vurdering helt klart en A – den er på nivå med en god metodeforelesning på BA-nivå. Oppgaven om menns vennskspraksiser holder ikke språklig og analytisk det samme nivået. Den tar da også opp en tematikk som setter store krav til refleksjon over historiserende epistemologi og kritisk stillingstaking til historiske epokeinndelinger og generaliseringer. Viljen til å trenge inn i problemstillingen er prisverdig, men jeg er noe i tvil om evnen til å møte disse kravene. Koplingen til utbredelsen av nye sosiale medier viser på den annen side en prisverdig sosiologisk fantasi og antyder et svært interessant forskningstema, og jeg går ut fra at dette har vært utslagsgivende.

Når det gjelder sosiologisk fantasi er imidlertid oppgaven vurdert til B om å distingvere seg med mat mer distingvert, og jeg ville ikke ha problem med å rangere den på samme nivå. Riktignok er forholdet mellom sosiologisk analyse av litterære tekster og den sosiale virkelighet som tekstene viser til en komplisert affære som får en overflatisk behandling, men analysen er intelligent, elegant og innsiktsfull.

Den andre oppgaven som er vurdert til B synes jeg på sin side har en del svakheter som gjør det mulig å diskutere om den fortjener en B. Framstillingen av så vel teoretiske som empiriske bidrag er springende og det forblir uklart hvordan den skal bidra til å få grep om den problemstillingen som skisseres.

De to oppgavene som er vurdert til C berører den sistnevnte oppgaven tematisk (miljøpolitikk) og teoretisk (Becks risikobegrep), men er mer avgrensede i sine problemstillinger. Den ene gir en lang utlegning om utviklingen av Becks risikobegrep fra 1986 til 2007. Den andre drøfter hvordan forbrukerpolitikk kan styre ressursfordelingen i ”en mer miljøvennlig retning”. Begge er ryddige og karaktersettingen synes å være grei.

Oppgaven som er bedømt til D foregir en generell drøfting av problematikken, men er stort sett en utlegning av én hovedkilde som tilsynelatende gjengis på en grei måte. Karakteren synes derfor ok. Oppgaven bedømt til E består i en gjennomgang av hva norske partiprogram fra 1994 og 2009 sier om straff. Den har én faglig referanse (Horwitz 1990) - og den rikholdige norske politisk-sosiologiske og sosiologisk-kriminologiske forskningslitteraturen tatt i betraktning må vel dette sies å være en nokså mild bedømmelse.

Sammendrag og anbefalinger

Pensum og forelesningsplan synes jevnt over å være i godt samsvar med læringsmålene i de fleste emnene. Fortsatt er det en del påtakelige forskjeller i formuleringene under punktet ’hva lærer du’ (jf. kommentarer til enkeltemner).

Når det gjelder *evalueringsform* har jeg ikke spesielle kommentarer ut over den generelle kommentaren foran knyttet til bacheloroppgaven.

Når det gjelder forholdet mellom *eksamensoppgavene*, pensum og læringsmål i kursene har jeg heller ikke kommentarer ut over de som er nevnt i tilknytning til enkeltemner i denne rapporten.

Når det gjelder *karakterfordelingene* er den kommentert innledningsvis og jeg viser til vurderingen av oppgavene under SOS3090.

Jeg har ingen spesifikke anbefalinger å komme med, ut over de som er nevnt i tilknytning til SOS3090. I og med at dette er et nytt opplegg, trenger man mer erfaring og flere evalueringer for å kunne trekke klare konklusjoner, men i og med at dette emnet er spesielt viktig med tanke på rekruttering på masternivå til forskningsfeltene ved instituttet, bør det vies spesiell oppmerksomhet.

Det kan også være grunn til å vie den skjeve kjønnsfordelingen i sammensetningen av sensorparene noe oppmerksomhet.

Bergen 12.11.2010

Olav Korsnes